

2008-05-28

LS 0803-0254

Landstingsstyrelsen

**Yttrande över remissen Lov att välja – Lag om valfrihetssystem
(SOU 2008:15)**

Föredragande landstingsråd: Filippa Reinfeldt

ÄRENDET

Socialdepartementet har berett landstinget möjlighet att yttra sig över remissen Lov att välja – Lag om valfrihetssystem.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet enligt landstingsdirektörens utlåtande.

Stockholms läns landsting stödjer införandet av en ny lag om valfrihetssystem. Det har efterhand blivit allt mer uppenbart att LOU har inneburit problem för utvecklingen av hälso- och sjukvården. Mot denna bakgrund är betänkandets huvudsakliga inriktning mycket positiv. Det är angeläget att stärka medborgarnas möjligheter att själva välja utförare av tjänster inom såväl socialtjänsten som hälso- och sjukvården.

Förslagen om ett nationellt system med en nationell databas ökar möjligheterna för enskilda aktörer att erbjuda sitt kunnande och sina resurser för utvecklingen av hälso- och sjukvården inom fler delar av landet.

Betänkandet tar många viktiga steg mot en ökad valfrihet och ett ökat inflytande för medborgarna. Det är naturligt att betänkandet inte har kommit hela vägen på alla områden. Det är dock viktigt att understryka att det finns ett tydligt behov av att både utveckla modellen och att komplettera de områden där den skall gälla. Framförallt

Bilagor

1	Sammanfattning	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2008-04-30
3	Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande	2008-04-18

2008-05-28

LS 0803-0254

gäller detta möjligheten att använda LOV i andra situationer än där den enskilde väljer utförare, vilket redogörs för i landstingsdirektörens utlåtande.

Likafullt är betänkandet ett viktigt steg i utvecklingen av politikens roll och utvecklingen av demokratin. En mångfald av aktörer, eller snarare möjligheten att utsätta rådande verksamheter för konkurrens, innebär att de offentligt finansierade tjänsterna utsätts för ständig granskning där möjligheten att utföra tjänsterna bättre och på ett för medborgarna mer tilltalande sätt blir avgörande.

Det innebär också att valfrihetssystemens kärna är att medborgarna skall kunna välja bort de verksamheter de inte är nöjda med. Detta gäller även när samtliga utförare av tjänsterna är offentligt ägda. Själva valfriheten och den direkta beslutandemakten hos medborgaren är en kvalitetsdrivande faktor i sig. Därför är det också bra att betänkandet understryker att det bör vara enkelt för medborgarna att byta utförare inom valfrihetssystemen.

En god demokrati koncentrerar inte makt till politiska församlingar, utan ser till att medborgarna själva ges möjlighet att fatta så många egna beslut som möjligt i de frågor som rör dem själva. Beslut bör fattas nära medborgarna, på lägsta effektiva beslutsnivå. När det gäller vilken läkare eller vilket äldreboende som passar en enskild medborgare innebär det att beslutet bör ligga hos medborgaren själv.

Däremot har den politiska nivån, vilket betänkandet också understryker, en skyldighet att bistå medborgarna inför de val som skall göras. Istället för att agera som producent av tjänster blir den nya uppgiften att ständigt förse de medborgare med god information samt att lämna särskilt stöd till medborgare som har behov av det.

Catharina Elmsäter-Svärd

Filippa Reinfeldt

Per-Inge Buskas

2008-05-28

LS 0803-0254

ÄRENDET OCH DESS BEREDNING

Socialdepartementet har berett landstinget möjlighet att senast den 26 maj 2008 yttra sig över remissen Lov att välja – Lag om valfrihetssystem.

En sammanfattning över betänkandet bifogas (bilaga).

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 30 april 2008 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen besluta *att* avge remissyttrande till Socialdepartementet enligt direktörens utlåtande.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har den 29 april beslutat *att* avge yttrande enligt förvaltningens förslag (bilaga).

S-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag *att* överlämna följande yttrande till landstingsstyrelsen.

”Det finns problem med tillämpningen av LOU inom hälso- och sjukvården, främst genom bristen på kontinuitet. Mot den bakgrunden är det positivt att möjlighet ges för externa vårdgivare att bedriva verksamhet utan att det föregås av en upphandling. Det är också positivt att tillämpning av lagen samt vilka tjänster som ska omfattas är frivillig för varje kommun eller landsting.

Däremot är det oroande att utredningen ser fler privata vårdgivare som ett självändamål. Utredningen fokuserar på förbättrade villkor för producenter istället för en bättre och mer tillgänglig vård för patienter. Vi socialdemokrater har ingenting emot privata vårdgivare men anser att driften av varje enskild verksamhet bör beslutas med hänsyn till kvalitet för patienterna i varje enskilt fall. Vi ser också med oro på den förskjutning av makt från demokratin och politiken som utredningen förespråkar. Vård av hög kvalitet och med stora möjligheter att påverka innehållet möjliggörs och säkerställs bäst genom att vården är demokratiskt styrd.

Ett bra exempel på den sneda fördelning av vårdens resurser, som kan bli utfallet om demokratin hålls utanför, är Vårdval Stockholm. Majoriteten av de nyetablerade vårdcentralerna i Stockholms län ligger i innerstaden medan nedskärningar av personal och hopslagningar av verksamheter sker i utsatta ytterområden. Det är en utveckling som strider mot hälso- och sjukvårdslagen om vård på lika villkor efter behov.

2008-05-28

LS 0803-0254

För att säkra kvaliteten bör nationella kriterier arbetas fram för certifiering av privata vårdgivare. Det är beklagligt att utredaren inte avser presentera något förslag i den frågan trots att uppdraget ålagts i utredningen.”

V-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag att avge följande yttrande till landstingsstyrelsen.

”Vi avstyrker förslaget att en lag om valfrihetssystem införs. Vi delar inte uppfattningen att LOV skulle tillgodose den enskilde medborgarens behov av valfrihet och säkrad kvalitet.

Vi anser att en generell välfärd av hög kvalitet och med stora möjligheter att påverka innehållet möjliggörs och säkerställs bäst genom att vården och omsorgen är demokratiskt styrd och gemensamt ägd. Lagen om Valfrihetssystem innebär framför allt marknadens valfrihet och kommer att stärka privata entreprenörers möjligheter att etablera sig inom vård- och omsorgssektorn.

Om LOV skulle genomföras får kommuner och landsting stora svårigheter att ekonomiskt styra verksamheterna, liksom att garantera kvaliteten inom vården och omsorgen. Kontinuiteten är en viktig kvalitetsindikator och den kan svårligen säkras med LOU eller LOV. Till exempel kan utförare tvingas till konkurs. Dock är förutsättningarna för verksamhet i offentlig drift en bättre garant för kontinuitet.

Ytterligare en brist i det föreslagna systemet är att det inte är konkurrensneutralt. I utredningen framgår det tydligt att privata företagsintressen, vad gäller till exempel så kallade tilläggstjänster, går före en god äldreomsorg och den enskildas möjlighet att påverka innehållet i dessa tjänster.

Om lagförslaget genomförs, så är det bra att det är kommunerna och landstingen själva som ska avgöra om LOV ska tillämpas och för vilka eventuella tjänster. Vi menar också att det är kommuner och landsting som ska fastställa kraven på kvaliteten, som utförare måste uppfylla för att avtal ska tecknas och att det är berörda kommuner och landsting som ska besluta om storleken på den ekonomiska ersättningen.

Vi ser med oro på att så skyndsamt genomföra en så omfattande förändring av systemet utan en mer omfattande utvärdering av det som redan pågår av förändringar i den här riktningen på olika håll i landet. Fortfarande finns många frågor som behöver få svar innan ett valfrihetssystem enligt lagförslaget kan genomföras.”

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 28 maj 2008.